

Universiteit Antwerpen
Master in de wiskunde
(master)

16 januari 2007

Accreditatie bestaande opleiding

NVAO accreditatierapport en -besluit

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit van de NVAO	4
3	Inleiding en verantwoording werkwijze	5
3.1	Inleiding	5
3.2	Evaluatieorgaan en samenstelling visitatiecommissie	5
3.3	Werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.4	Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader	6
3.5	Overwegingen NVAO over werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	7
4	Beschrijving van de opleiding	9
5	Beoordeling per onderwerp en facet	10
5.1	Doelstellingen opleiding	10
5.2	Programma	11
5.3	Inzet personeel	12
5.4	Voorzieningen	14
5.5	Interne kwaliteitszorg	14
5.6	Resultaten	15
6	Overzicht oordelen visitatiecommissie	17
7	Overzicht oordelen van de NVAO	18
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	19
	Bijlage 1 – Samenstelling visitatiecommissie	20
	Bijlage 2 – Proces verbaal hoorzitting d.d. 11 juli 2006	21
	Bijlage 3 – Proces verbaal hoorzitting d.d. 8 november 2006	37

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 15 juni 2006 heeft de Universiteit Antwerpen bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de Master in de wiskunde (master), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR).

Wat de procedurele eisen betreft, heeft de NVAO hierbij vastgesteld:

- dat de visitatiecommissie het door het evaluatieorgaan vastgestelde visitatieprotocol heeft gevolgd, de samenstelling van de commissie uitgezonderd.
- dat het door de visitatiecommissie gehanteerde referentiekader de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader bestaande opleidingen van het Accreditatieorgaan omvat, inclusief een domeinspecifieke vertaling.
- dat de visitatiecommissie de in het accreditatiekader beschreven beslisregels adequaat heeft toegepast.
- dat de gevolgde procedure niet geheel in overeenstemming is met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) als evaluatieorgaan. Op het ogenblik van de start van de visitatie gold het protocol evenwel nog niet. Het visitatierapport geeft evenwel voldoende aan dat het accreditatiekader effectief werd gevolgd.

De NVAO heeft wegens het ontbreken van een student in de commissie een eerste hoorzittingsprocedure ingesteld. Tijdens deze procedure heeft de voorzitter van de visitatiecommissie aan de NVAO een nota bezorgd waarin aanvullende elementen werden aangeleverd. Naar het oordeel van de daartoe ingestelde hoorzittingscommissie is aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op andere wijze structureel en terdege werd gegarandeerd.

De NVAO heeft op basis van het advies van de hoorzittingscommissie besloten tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtneming van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

Voorts is tijdens de zorgvuldigheidstoets een aantal tekortkomingen vastgesteld die verband houden met het visitatierapport. Daartoe is een tweede hoorzittingsprocedure ingesteld waarbij (vertegenwoordigers van) de visitatiecommissie, de instelling en het evaluatieorgaan mondeling zijn gehoord. De vastgestelde gebreken hebben betrekking op het onderscheid tussen de bachelor- en masteropleiding in het rapport, en een onvoldoende overtuigende argumentatie door de visitatiecommissie over de onderwerpen Doelstellingen en Inzet personeel, en de onderliggende facetten.

De hoorzittingscommissie heeft vervolgens een gunstig advies uitgebracht naar aanleiding van de tijdens de hoorzitting aangeleverde argumenten. Op basis van het advies van de hoorzittingscommissie heeft de NVAO wederom besloten tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen ter zake, maar wél met inachtneming van de door alle gehoorde partijen aangeleverde bijkomende elementen.

Wat de inhoudelijke eisen betreft, heeft de NVAO vastgesteld:

- dat het kwaliteitsoordeel van de visitatiecommissie mede gebaseerd is op een vergelijking met verwante andere opleidingen en met internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het desbetreffende domein.

- dat het door de visitatiecommissie vastgestelde rapport van het evaluatieorgaan aangevuld met de aangeleverde bijkomende gegevens en verklaringen in het kader van de tweede hoorzittingsprocedure voldoende evidentie bevat dat de opleiding aan de criteria uit het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het rapport behandelt de zes in dit beoordelingskader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet wordt een oordeel op de vierpuntsschaal gegeven, op basis waarvan per onderwerp een oordeel wordt gegeven. De oordelen worden goed onderbouwd met feiten en analyses. Het rapport wordt afgerond met een samenvattend oordeel over de opleiding.
- dat het rapport tevens inzicht verschaft in de kwaliteit van de visitatiecommissie (het panel van deskundigen) dat de opleiding heeft gevisiteerd. Daarbij wordt informatie gegeven over de omvang en samenstelling van de visitatiecommissie naar ingebrachte kennis en ervaring, de onafhankelijkheid, de deskundigheid en gezaghebbendheid van de leden.

2 Besluit van de NVAO

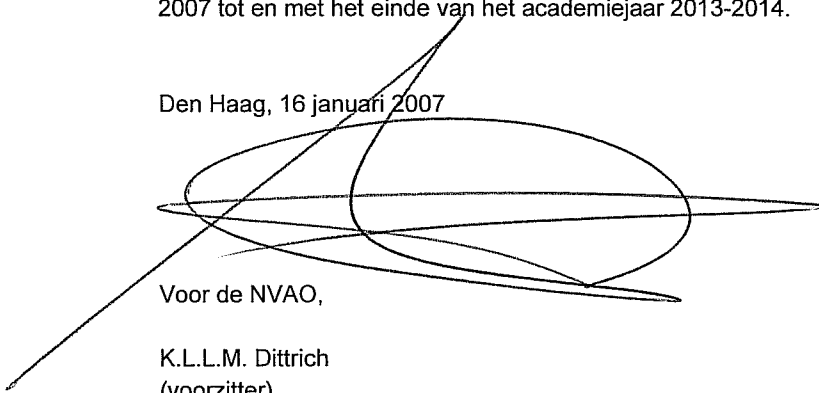
betreffende de accreditatie van de Master in de wiskunde (master) van de Universiteit Antwerpen.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master in de wiskunde (master) van de Universiteit Antwerpen goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen. De opleiding wordt georganiseerd te Antwerpen.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2006-2007 tot en met het einde van het academiejaar 2013-2014.

Den Haag, 16 januari 2007

Voor de NVAO,

K.L.L.M. Dittrich
(voorzitter)

3 Inleiding en verantwoording werkwijze

3.1 Inleiding

Bij brief van 15 juni 2006 heeft de Universiteit Antwerpen bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de Master in de wiskunde (master). De NVAO heeft deze aanvraag ontvangen op 23 juni 2006.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft de Universiteit Antwerpen een rapport bijgevoegd van een evaluatieorgaan: VLIR.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (22 februari 2005) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

Voorts heeft de NVAO bij haar besluitvorming betrokken de aanvullende informatie die is aangeleverd in het kader van een hoorzittingsprocedure, georganiseerd door de NVAO op 8 november 2006, waarbij de vastgestelde tekortkomingen in het visitatierapport naar aanleiding van de zorgvuldigheidstoets zijn opgeheven. De hoorzitting resulteerde immers in een gunstig advies van de hoorzittingscommissie, dat door de NVAO is gevolgd.

3.2 Evaluatieorgaan en samenstelling visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: VLIR

Visitatiecommissie:

- Voorzitter: Prof. dr. F. Takens, emeritus hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen
- Leden:
  - Prof. dr. F. Borceux, gewoon hoogleraar Université Catholique Louvain-la-Neuve;
  - Prof. dr. I. Gijbels, gewoon hoogleraar Université Catholique Louvain-la-Neuve;
  - Prof. dr. F. J. Keune, hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen;
  - Prof. dr. H. van der Vorst, hoogleraar Universiteit Utrecht.
- Secretaris: Dr. P. Van der Voort, stafmedewerker verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR, trad op als secretaris van de commissie. Zijn taak werd vanaf 15 januari 2005 overgenomen door M. Bronders, coördinator van de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR.

3.3 Werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instellingen gevraagd een uitgebreid zelfevaluatie rapport op te stellen. Naast feitelijke beschrijvingen per onderwerp en per facet van het accreditatiekader werd aan de opleidingen ook gevraagd hun toekomstperspectieven kenbaar te maken en een kritische sterkte-zwakke analyse op te nemen. Daarnaast wordt een aantal verplichte bijlagen opgenomen, o.a. een beschrijving van het programma, cursusbeschrijvingen, examenvragen, studenten- en personeelstabellen.

De commissie ontving de zelfevaluatie rapporten en kreeg de gelegenheid deze documenten zorgvuldig te bestuderen. De commissieleden werden daarnaast verzocht elk een tweetal eindverhandelingen te selecteren uit een lijst van recente eindverhandelingen en deze grondig te lezen.

De visitatiecommissie hield haar installatievergadering op 8 september 2004. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het locatiebezoek. Verder heeft de commissie op deze vergadering haar referentiekader geformuleerd, het programma van het locatiebezoek opgesteld en een eerste bespreking van de zelfevaluatie rapporten gehouden.

Het locatiebezoek vond plaats van 24 tot 26 november 2004. Aan de opleiding was gevraagd om een veelheid aan documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek werd voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven deze documenten grondig te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd zijn: het leermateriaal (cursussen, handboeken, syllabi), verslagen van de belangrijke beleidsvormende of beleidsopvolgende organen (faculteitsraad, opleidingscommissies, departementsraden, etc.), documenten die betrekking hebben op de interne kwaliteitszorg (enquêteformulieren, niet-persoonsgebonden evaluatie van het onderwijs, etc.), documenten aangaande de procedures van curriculumherzieningen, c.q. de omvorming naar de bamastructuur, voorbeelden van informatieverstrekking aan abiturienten, etc. Bovendien werden nog enkele tientallen eindverhandelingen bijkomend ter inzage gelegd.

Het bezoekschema voorzag – naast gesprekken met het bestuur van de faculteiten, de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de assistenten, de docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers – in een bezoek aan de faciliteit (inclusief bibliotheek, practicalokalen, computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord.

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen in een visitatierapport vastgelegd. De faculteit werd in de gelegenheid gesteld om op de concepten van het rapport te reageren. De commissie heeft de reacties van de faculteit in de mate dat zij zich hierin kon vinden in het rapport verwerkt.

3.4 Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader

Bij de beoordeling van de opleiding is de visitatiecommissie uitgegaan van een eigen referentiekader, dat de commissie in haar rapport uitgebreid beschrijft. Het referentiekader omschrijft naast de minimeisen die aan de opleiding en de afgestudeerden mogen worden gesteld, eveneens de voorwaarden die men mag stellen met betrekking tot de aansluiting op de arbeidsmarkt en een aantal algemeen-onderwijskundige uitgangspunten. Daarnaast formuleert de commissie in haar referentiekader een aantal aandachtspunten, die zij belangrijk vindt in de huidige en toekomstige wiskundeprogramma's aan de Vlaamse universiteiten. Een aantal van deze aandachtspunten is ontleend aan het rapport van de vorige visitatiecommissie (1996).

3.5 Overwegingen NVAO over werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO heeft vastgesteld:

- dat de commissie die de opleiding heeft beoordeeld bestond uit vijf leden. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waaronder c.v.'s, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.
- dat de commissie die de opleiding heeft beoordeeld geen student als lid had.

De NVAO heeft een hoorzittingsprocedure ingesteld in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Tijdens deze procedure heeft de voorzitter van de visitatiecommissie aan de NVAO een nota bezorgd waarin aanvullende elementen werden aangeleverd. Het ging meer bepaald om elementen met betrekking tot de betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen, de samenstelling van de studentengroepen, het verloop van de gesprekken met de studenten en de breedte van de bevraging/beoordeling tijdens deze gesprekken en het gevolg dat werd gegeven aan de opmerkingen van de studenten en de invloed van deze bedenkingen op de beoordeling door de visitatiecommissie. Naar het oordeel van de daartoe ingestelde hoorzittings-commissie is op deze manier aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op andere wijze structureel en terdege werd gegarandeerd.

De hoorzittingscommissie heeft op 11 juli 2006 haar advies aan de NVAO bezorgd.

De NVAO heeft kennis genomen van het advies van de hoorzittingscommissie in het kader van de visitatie Wiskunde van de Universiteit Antwerpen en heeft besloten tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtneming van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

De visitatie heeft niet plaatsgevonden op basis van en overeenkomstig het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing. Hierbij moet erop worden gewezen dat het visitatieprotocol dateert van februari 2005. De visitatiecommissie Wiskunde visiteerde in de periode oktober – december 2004. Eén en ander impliceert dat de regelingen van het protocol op dat ogenblik niet golden.

Het rapport geeft echter voldoende aan dat het accreditatiekader effectief werd gevolgd. In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was. Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt. De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft op een grondige manier getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is. De commissie heeft in het visitatierapport regelmatig verwezen naar eerdere visitatierapporten en beoordelingen.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en overeenkomstig een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO-kader. Er is daarbij, zoals hierboven aangetoond, aangesloten bij:

- eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein worden gesteld;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie; en
- het referentiekader aangereikt door de opleiding.

De NVAO heeft kennis genomen van de aanvullende informatie opgenomen in het document dat is bijgevoegd aan de aanvraag. In dit document is actuele informatie opgenomen over de geplande tweejarige Master in de wiskunde.

De NVAO heeft verder vastgesteld dat:

- tijdens de zorgvuldigheidstoets is gebleken dat het visitatierapport een aantal tekortkomingen bevat. De vastgestelde gebreken hebben betrekking op het onderscheid tussen de bachelor- en masteropleiding in het rapport, en een onvoldoende overtuigende argumentatie door de visitatiecommissie over de onderwerpen Doelstellingen en Inzet personeel, en de onderliggende facetten. De NVAO zag zich genoodzaakt tot de organisatie van een tweede hoorzittingsprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De bijkomend aangeleverde informatie – zo zal verder in voorliggend rapport worden aangegeven – zorgde voor een voldoende basis om te besluiten tot de voortzetting van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtneming van de door de gehoorde partijen aangeleverde bijkomende argumentaties. De NVAO is tot dergelijke vaststelling gekomen op grond van een gunstig advies van de hoorzittingscommissie.
- de werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de Master in de wiskunde (master) van de Universiteit Antwerpen zorgvuldig en gedegen is geweest. De gevolgde werkwijze en procedure evenals geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- de commissie haar oordeel heeft opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het visitatieprotocol en de daarbij behorende beslisregels heeft gevolgd. Op het niveau van de facetten zijn de analyses van de commissie duidelijk en consistent, en ze leiden tot heldere conclusies. Op het niveau van de onderwerpen zijn de oordelen over de facetten op juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- de commissie hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader heeft vastgesteld;
- het kwaliteitsoordeel bij de toetsing, voor zover relevant, mede gebaseerd is op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- de commissie in haar advies een aantal kritische kanttekeningen heeft opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding;
- de commissie in het kader van het verbeterperspectief een reeks aanbevelingen in het visitatierapport formuleert.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Beschrijving van de opleiding

Administratieve gegevens betreffende de instelling en de opleiding

- naam instelling: Universiteit Antwerpen
- aard instelling: ambtshalve geregistreeerde instelling
- vestiging(en): Antwerpen

- graad en kwalificatie: Master in de wiskunde
- niveau en oriëntatie: master

- de studieomvang: 60 studiepunten (ECTS)

- de afstudeerrichtingen: -
- de onderwijstaal: Nederlands
- het studiegebied(en): wetenschappen
- de titel: -

- aard van de aanvraag: accreditatie

5 Beoordeling per onderwerp en facet

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- het accreditatierapport omvat een beoordeling per onderwerp en per facet¹;
- de NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'²;
- een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- de NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan³.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 1.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 1.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

De commissie beoordeelt het onderwerp 'Doelstellingen' van de masteropleiding positief. Hoewel de opleiding beperkt is in haar doelstellingen, vindt de commissie dit bezwaar minder zwaarwegend voor een masteropleiding, waar enige specialisatie kan worden toegelaten. De commissie vindt de doelstellingen en competenties evenwel te detaillistisch. De gedetailleerde opsomming geeft volgens de commissie niet echt blijk van een algemene visie op de opleiding wiskunde. Daarnaast heeft de commissie slechts geringe verschillen kunnen noteren tussen de eindcompetenties van de bachelor- en van de masteropleiding. Verder heeft zij een aantal discrepanties opgemerkt tussen de doelstellingen en het lopende of voorgestelde programma. De opleiding is duidelijk zuiver wiskundig georiënteerd, rond de sterke onderzoeksgroepen in de algebra, de analyse en de topologie. De commissie heeft waardering voor deze terreinen, maar beveelt de opleiding met aandrang aan om de nodige inspanningen te leveren om ook de toegepaste disciplines evenredig aan bod te laten komen.

---

¹ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

² Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

³ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

Aanvullend heeft de commissie in het kader van de tweede hoorzittingsprocedure verduidelijkt dat het feit dat de opleidingen niet zijn toegekomen aan het formuleren van globale doelstellingen en het uitwerken van een duidelijk profiel te verklaren is door de bijzondere omstandigheden waarin de opleiding zich ten tijde van de visitatie bevond i.e. de fusie van de universitaire instellingen in Antwerpen. De commissie bevestigt dat zij met een gerust gemoed tot het oordeel voldoende is gekomen.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Doelstellingen'. De NVAO deelt de zorg van de commissie met betrekking tot de beperkte en detaillistische invulling van de doelstellingen, en pleit ervoor om de toegepaste disciplines evenredig aan bod te laten komen.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Doelstellingen'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Doelstellingen' als **voldoende**.

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.3 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.5 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.9 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.4 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.6 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.7 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.9. Masterproef

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 2.8 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het algemeen heeft de commissie een positief oordeel over het licentie- en masterprogramma. De studenten krijgen een gedegen academische opleiding wiskunde met nadruk op fundamentele wiskunde en wetenschappelijk onderzoek. De eindverhandelingen zijn van goed niveau, maar soms te omvangrijk. De commissie suggereert om zelfstandig werk en projectwerk vroeger op te nemen in het programma.

De commissie heeft waardering voor de opbouw van het programma met ruime keuzemogelijkheden en een modulaire opbouw. Zij heeft ook waardering voor de examens met een ruime mondelinge component en aandacht voor het toetsen van het inzicht van de studenten. Wel beveelt zij aan de vrije opleidingsonderdelen aan te bieden als coherente pakketten van minstens 6 studiepunten.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Programma'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Programma' als **voldoende**.

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 3.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 3.3 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 3.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit. De NVAO onderschrijft de kritische kanttekeningen van de commissie en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

De commissie beoordeelt het onderwerp 'Inzet van personeel' als voldoende. De commissie beoordeelt de individuele kwaliteiten van de stafleden, zowel op het vlak van onderwijs als onderzoek, als goed tot in sommige gevallen uitmuntend. Zij heeft ook een bijzondere waardering voor de programma's van onderwijskundige professionalisering.

Het personeelsbeleid van de opleiding en de faculteit is onvoldoende en een punt van ernstige zorg.

De commissie heeft de stellige overtuiging dat de opleiding een robuust onderwijsprogramma moet opstellen dat onafhankelijk is van de huidige personeelsbezetting en tijdelijke personele problemen, en dat zij de expertise van de staf moet aanpassen aan dit programma. De commissie raadt de opleiding daarom met klem aan om de personeelsbezetting afhankelijk te maken van het profiel en de doelstellingen van de opleidingen, en niet omgekeerd.

De onderwijslast van het tijdelijke personeel in de toegepaste wiskunde dient drastisch te worden verlaagd. De commissie vindt het onaanvaardbaar dat deze zware eindverantwoordelijkheid wordt gelegd bij dergelijke junior personeelsleden.

De participatie aan het serviceonderwijs is eerder beperkt en zet hierdoor een grote druk op het personeel betrokken bij de opleiding. De commissie pleit voor een betere organisatie van het serviceonderwijs vanuit één centraal departement wiskunde. Zij is van mening dat een dergelijk model een significante en zinvolle uitbreiding van de staf in het departement wiskunde als gevolg zou hebben. De commissie hoopt dan ook dat de faculteit en de academische overheden hier spoedig de nodige initiatieven zullen nemen. Het personeel voldoet zeer goed aan de eisen van academische gerichtheid en bedrijft internationaal gewaardeerd onderzoek. Het departement levert jaarlijks een zeer behoorlijk aantal doctoraten af. De kwantiteit van het personeel is voldoende voor het aanbieden van de masteropleiding, mits de opleiding een aantal verschuivingen doorvoert, zoals hierboven gesuggereerd.

Aanvullend heeft de visitatiecommissie in het kader van de tweede hoorzittingsprocedure erop gewezen dat de breedte van de masteropleiding mogelijk gevaar loopt door een (tijdelijk) tekort aan personeel. De consequenties van deze vaststelling en de daarop volgende waarschuwing zijn onder meer terug te vinden bij de beoordeling van het personeel.

De visitatiecommissie merkt op dat zij stuitte op een probleem gerelateerd aan de diversiteit van de kwaliteit van het personeel. Daarom heeft de commissie gemeend de kwaliteit van het personeel te moeten beoordelen met een onvoldoende. Dat neemt niet weg dat de kwaliteit van de stafleden als dusdanig als geheel goed was.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Inzet van personeel'. Niettemin pleit de NVAO samen met de commissie voor een krachtadig personeelsbeleid om de continuïteit en het hoogstaand niveau van de opleidingsonderdelen in de toegepaste wiskunde te verzekeren. Tijdelijke personeelsleden mogen immers niet geschaad worden in hun academische ontwikkeling door een te hoge en langdurige onderwijslast, en een te zware eindverantwoordelijkheid. Voorts vraagt de NVAO expliciete aandacht voor de participatie aan het serviceonderwijs die volgens de commissie

sterk moet worden verhoogd. Dit zal ook meer ademruimte genereren om de noodzakelijke uitbreiding van de staf in de toegepaste wiskunde te realiseren.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Inzet van personeel' als **voldoende**.

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

De commissie heeft een positief oordeel over het onderwerp 'Voorzieningen' en heeft begrip voor de overgangsfase. De bibliotheek en de computerzalen zijn uitstekend uitgerust. De commissie dringt er echter op aan dat het zelfstudiecentrum opnieuw wordt geïnstalleerd in het nieuwe gebouw.

De studiebegeleiding is adequaat. De staf heeft – naast het formele circuit – goede informele contacten met de studenten waardoor zij een vinger aan de pols houdt en studieproblemen vroegtijdig kunnen worden geredieerd. De commissie heeft waardering voor de inspanningen van het personeel in de studiebegeleiding.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Voorzieningen'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Voorzieningen' als **voldoende**.

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 5.3 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

De commissie beoordeelt de interne kwaliteitszorg positief. Zij heeft een bijzondere waardering voor de zogeheten 'math-dropping' – een gemeenschappelijke activiteit van studenten, assistenten en alumni – en de jobbeurs, beide initiatieven van het assisterend academisch personeel. De commissie hoopt dat de opleiding deze initiatieven de nodige ondersteuning zal blijven geven.

De evaluatie van de docenten en het programma is voldoende, maar zou meer aandacht verdienen. De commissie spreekt de hoop uit dat de facultaire Cel voor de innovatie en de kwaliteitszorg in het onderwijs en het instellingsbrede departement Onderwijs hier gepaste initiatieven zullen nemen.

De betrokkenheid van studenten en assistenten bij de opleiding is uitstekend. De alumni en vertegenwoordigers van het beroepenveld zouden op een meer gestructureerde wijze betrokken moeten worden bij ingrijpende curriculumwijzigingen en onderwijsbeoordelingen.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' als **voldoende**.

5.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 6.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van het overeenkomstige facet 6.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

De commissie beoordeelt de resultaten van de opleiding als goed. Zij heeft geconstateerd dat de opleiding academische gevormde wiskundigen aflevert met een kritische onderzoeksattitude. De alumni zijn tewerkgesteld in verschillende sectoren. Een behoorlijk aantal alumni bekleedt een academische functie. De wetenschappelijke kwaliteit van de eindverhandeling is goed. Het intensiveren van de contacten met het beroepenveld vormt een aandachtspunt.

De totale doorstroomanalyse van de studenten die het vierjarige programma volledig hebben gevolgd is conform het Vlaamse gemiddelde: de gemiddelde studieduur bedraagt vier jaar en zes maanden, terwijl ongeveer 2/3 van de studenten afstudeert binnen de voorziene termijn.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp 'Resultaten'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Resultaten' als **voldoende**.

6 Overzicht oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 4 weer.

ONDERWERP	OORDEEL	FACET	OORDEEL
1 Doelstellingen	Voldoende	1.1 Niveau en oriëntatie	Voldoende
		1.2 Domeinspecifiek referentiekader	Goed
2 Programma	Voldoende	2.1 Eisen gerichtheid	Goed
		2.2 Relatie doelstellingen - programma	Goed
		2.3 Samenhang programma	Goed
		2.4 Studielast	Voldoende
		2.5 Toelatingsvoorwaarden	Goed
		2.6 Studieomvang	OK
		2.7 Afstemming vormgeving - inhoud	Goed
		2.8 Beoordeling en toetsing	Goed
		2.9 Masterproef	Goed
3 Inzet personeel	Voldoende	3.1 Eisen gerichtheid	Goed
		3.2 Kwantiteit	Voldoende
		3.3 Kwaliteit	Onvoldoende
4 Voorzieningen	Voldoende	4.1 Materiële voorzieningen	Excellent
		4.2 Studiebegeleiding	Goed
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende	5.1 Evaluatie resultaten	Voldoende
		5.2 Maatregelen tot verbetering	Goed
		5.3 Betrokkenheid	Goed
6 Resultaten	Voldoende	6.1 Gerealiseerd niveau	Goed
		6.2 Onderwijsrendement	Voldoende

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

7 Overzicht oordelen van de NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel (onvoldoende of voldoende) van de NVAO weer.

ONDERWERP	OORDEEL
1 Doelstellingen	Voldoende
2 Programma	Voldoende
3 Inzet personeel	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende

(Onvoldoende: voldoet niet aan de benodigde basiskwaliteit; Voldoende: voldoet aan de benodigde basiskwaliteit)

Eindoordeel van de NVAO: **positief**

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

Op 22 december 2006 heeft C. Van Den Bogaert, departementshoofd onderwijs, Universiteit Antwerpen, gereageerd op het ontwerp van accreditatierapport. De reactie betrof enkele technische correcties en de studieomvang van de betrokken opleiding inclusief de afstudeerrichtingen.

De NVAO heeft de technische correcties onverkort doorgevoerd in het definitief besluit. Wat de studieomvang en de daarbij behorende afstudeerrichtingen betreft, is uitgegaan van de wettelijke omvang van de opleiding op het ogenblik van de aanvraag zoals vermeld in het hogeronderwijsregister (hierna: HOR) waarop tevens de visitatie gebaseerd is. Lopende de termijn van de accreditatie kan de studieomvang inclusief de afstudeerrichtingen wijzigen. Een dergelijke beslissing leidt dan tot een actualisering van het HOR zonder aanpassing van het accreditatiebesluit.

Bijlage 1 – Samenstelling visitatiecommissie

De samenstelling van de visitatiecommissie is boven weergegeven in rubriek 3.2.
Het visitatierapport bevat de gedetailleerde c.v.'s van de commissieleden.

Bijlage 2 – Proces verbaal hoorzitting d.d. 11 juli 2006

PROCES-VERBAAL

BETREFT : Hoorzittingsprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 *betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* met betrekking tot het Visitatierapport Wiskunde (juni 2005)
– Universiteit Antwerpen

I. Regelgevend kader

1. Artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 *betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (verder : Structuurdecreet) luidt als volgt :

"Art. 59bis. Indien het Accreditatieorgaan oordeelt dat de in artikel 57bis, §2 bedoelde gepubliceerde externe beoordeling onvoldoende zorgvuldig is uitgevoerd of geformuleerd om in redelijkheid te kunnen besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt volgende procedure doorlopen :

- 1° *de nodige leden van de betrokken visitatiecommissie worden door het Accreditatieorgaan gehoord. Van dit horen wordt een proces-verbaal gemaakt, dat wordt toegevoegd aan het accreditatiedossier ;*
- 2° *indien het proces-verbaal samen met de gepubliceerde externe beoordeling geen voldoende elementen bevat om in redelijkheid te besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt het betrokken instellingsbestuur daarvan in kennis gesteld. Het Accreditatieorgaan geeft daarbij uitdrukkelijk aan :*
  - a) door welke gebreken de externe beoordeling is aangetast ;*
  - b) binnen welke termijn een nieuwe, dan wel aanvullende externe beoordeling moet worden afgeleverd."*

2. Teneinde de hoorzittingsprocedure, als bedoeld in bovengeciteerd decreetsartikel, in goede orde te laten verlopen, hanteert de NVAO een door haar vastgestelde leidraad.

II. Voorwerp van en aanleiding tot de hoorzitting

3. In het kader van een aantal door de NVAO ontvankelijk verklaarde accreditatieaanvragen – uitgaande van verschillende universiteiten – inzake de opleidingen tot Bachelor in de Wiskunde en Master in de Wiskunde, stelde de NVAO tijdens de door haar uitgevoerde zorgvuldigheidstoets een tekortkoming vast die verband houdt met de Onderwijsvisitatie Wiskunde.

Het vastgestelde probleem kan als volgt worden samengevat :

⇒ De afwezigheid van een student in de visitatiecommissie

De visitatiecommissie is niet samengesteld conform de richtlijnen van het Structuurdecreet. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet stelt dat *“van de visitatiecommissies [...] ten minste één student [moet] deel uit[maken] die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie”*. Uit de memorie van toelichting bij voormeld artikel en uit het overmachtsbeginsel kan worden afgeleid dat een visitatiecommissie kan functioneren zonder student, indien op gemotiveerde wijze wordt aangetoond dat geen bereidwillige student kon worden gevonden. Een gelijkaardige bepaling staat te lezen in het VLIR-/VLHORA-protocol.

Nu heeft de NVAO moeten vaststellen dat enerzijds niet is voldaan aan het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie en dat anderzijds in het Visitatierapport Wiskunde geen verantwoording is opgenomen in verband met de afwezigheid van een student in de commissie.

4. Gelet op deze vastgestelde tekortkoming is de NVAO overgegaan tot de toepassing van artikel 59bis van het Structuurdecreet, dat voorziet in de organisatie van een hoorzittingsprocedure, waarbij de (nodige leden van) de visitatiecommissie door de NVAO in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord.

III. Samenstelling hoorzittingscommissie

5. Overeenkomstig de onder randnummer 2 bedoelde leidraad, is de commissie, die de hoorzitting in voorliggend dossier waarneemt, samengesteld als volgt :

- ⇒ de heer Karl Dittrich – voorzitter NVAO, portefeuillehouder en tevens voorzitter van de hoorzittingscommissie;
- ⇒ de heer Guy Aelterman – bestuurslid NVAO;
- ⇒ de heer Francis Charlier – juridisch consulent;
- ⇒ mevrouw Michèle Wera – behandelende beleidsmedewerker;
- ⇒ mevrouw Monique van den Bos – secretaris van de hoorzittingscommissie.

IV. Overzicht van de procedureverrichtingen

6. De onder randnummer 3 geformuleerde tekortkoming inzake het Visitatierapport Wiskunde, werd vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van de NVAO op 13 juni 2006.

7. Bij brief dd. 14 juni 2006 wordt de voorzitter van de visitatiecommissie geïnformeerd over het vastgestelde probleem. De voorzitter wordt in de gelegenheid gesteld om aanvullende informatie aan te leveren, hetgeen door de NVAO wordt beschouwd als een schriftelijk horen. Tevens is de mogelijkheid geboden om ook mondeling te worden gehoord.

De hoorzittingscommissie heeft geen andere partijen opgeroepen om schriftelijk – en desgevallend mondeling – te worden gehoord.

8. Op 21 juni 2006 bezorgt de voorzitter van de visitatiecommissie aan de NVAO een nota, waarin omtrent de vastgestelde onzorgvuldigheid een aantal aanvullende elementen worden aangeleverd.

De voorzitter van de visitatiecommissie laat tevens weten geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid om mondeling te worden gehoord door de NVAO.

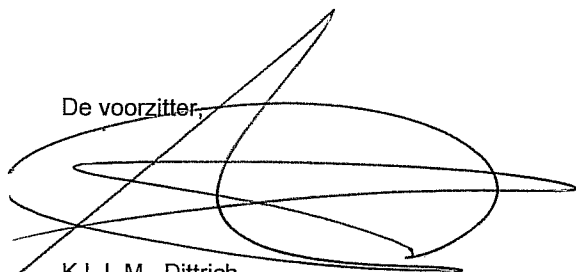
9. Op 11 juli 2006 worden de aanvullende elementen besproken door de hoorzittingscommissie. Van deze bespreking is bijgevoegd verslag opgesteld.

V. Conclusie van de hoorzittingscommissie

10. Op grond van de bevindingen, zoals opgenomen in het in bijlage toegevoegde verslag van de schriftelijke hoorzitting, adviseert de hoorzittingscommissie het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnahme van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

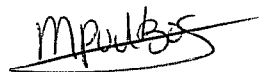
Den Haag, 11 juli 2006.

De voorzitter,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the bottom.

K.L.L.M. Dittrich

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'mpv bos' with a long horizontal stroke extending to the right.

Monique van den Bos

VI. Bijlage

VERSLAG HOORZITTINGSCOMMISSIE

11 juli 2006

BETREFT : Hoorzittingsprocedure m.b.t. de Onderwijsvisitatie Wiskunde.

1. Aard van de hoorzitting

De hoorzittingsprocedure heeft louter betrekking op het schriftelijk horen van de visitatiecommissie Wiskunde. Uitdrukkelijk is afstand gedaan van het recht om tevens mondeling te worden gehoord.

In het kader van de schriftelijke hoorzitting leverde de visitatiecommissie Wiskunde het volgende document aan :

"Aanvullende nota vanwege de visitatiecommissie Wiskunde in het kader van de zorgvuldigheidstoets – verzoek NVAO tot aanvulling inzake accreditatieaanvragen Bachelor in de wiskunde (academische bachelor), Master in de wiskunde (master) d.d. 14 juni 2006".

Het document is als bijlage toegevoegd aan voorliggend verslag.

2. Bespreking van de vastgestelde onzorgvuldigheid

i.c. Afwezigheid van een student in de visitatiecommissie

Vastgestelde tekortkoming

De visitatiecommissie is niet samengesteld conform de richtlijnen van het Structuurdecreet. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet stelt dat "van de visitatiecommissies [...] ten minste één student [moet] deel uit[maken] die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie". Uit de memorie van toelichting bij voormeld artikel en uit het overmachtsbeginsel (zie verder onder ***Juridische overwegingen***) kan worden afgeleid dat een visitatiecommissie kan functioneren zonder student, indien op gemotiveerde wijze wordt aangetoond dat geen bereidwillige student kon worden gevonden. Een gelijkaardige bepaling staat te lezen in het VLIR-/VLHORA-protocol.

Nu heeft de NVAO moeten vaststellen dat enerzijds niet is voldaan aan het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie en dat anderzijds in het Visitatierapport Wiskunde geen verantwoording is opgenomen in verband met de afwezigheid van een student in de commissie.

Juridische overwegingen : In welke mate kan het ontbreken van een student in de visitatiecommissie geremedieerd worden lopende de behandeling van een accreditatieaanvraag ?

⇒ Regeling in het Structuurdecreet

Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet bepaalt, zonder dat in enige afwijkingsregeling wordt voorzien, het volgende :

“Van de visitatiecommissies maakt ten minste één student deel uit die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie”.

De memorie van toelichting bij het Structuurdecreet schrijft evenwel :

“Indien de VLIR of de VLHORA geen student vinden die bereid is zitting te nemen in een visitatiecommissie, kan de visitatie wel functioneren en haar taak uitvoeren” (VI. Parl., Parl. St., 2002-2003, 1571/1, 73).

Een eenvoudig beroep op de memorie van toelichting op zich, volstaat vanuit juridisch oogpunt niet om het absoluut karakter van de decretale regeling te temperen.

De rechtsleer stelt immers, op grond van een analyse van een overvloedige rechtspraak :

“Kan het volgende worden gesteld over de tekst van de wet :

- *dat hij onduidelijk of niet zinvol is én met het oog op het nagaan van het doel ervan*
- *dat hij andersluidende bepalingen bevat dan de gewone betekenis ervan*
- *dat hij op verschillende wijzen kan worden uitgelegd*

- *dat er een verschil is tussen de Franse en de Nederlandse tekst dan en slechts dan kunnen de voorbereidende werkzaamheden worden geraadpleegd.*" (D. MAREEN, "Het wetsbegrip voor de Raad van State", in L.J. WINTGENS (ed.), Het wetsbegrip, Brugge, Die Keure, 2003, 196).

Een duidelijke decretale tekst heeft met andere woorden steeds voorrang op de overwegingen opgenomen in de memorie van toelichting. Men kan in dit geval moeilijk voorhouden dat de tekst van het Structuurdecreet wazig of obscuur is geformuleerd.

Rechtspraak en rechtsleer aanvaarden in beginsel ook niet dat een duidelijke decretale tekst genuanceerd of aangevuld wordt op grond van een zogeheten "*algemeen rechtsbeginsel*" (bvb. het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, etc. – R.v.St., nr. 28.895, 24 november 1987). De (in de Belgische rechtsordering over het algemeen genomen niet gecodificeerde) algemene rechtsbeginselen worden in de hiërarchie der normen immers net onder wetten en decreten geplaatst (R.v.St., nr. 28.574, 13 oktober 1987).

Anders is het wanneer een algemeen rechtsbeginsel "*grondwettelijke waarde*" heeft. Het beginsel dat wetgeving in de mate van het mogelijke grondwetsconform moet worden uitgelegd (Cass., 20 april 1950, Pas. 1950, I, 560-572), heeft immers als gevolg dat een decreettekst samengelezen moet worden met de vereisten gesteld door zo'n beginsel met grondwettelijke waarde.

De "*overmachtsregel*" dat bij ontstentenis van een bereidwillig gevonden student een regelmatige visitatiecommissie kan worden samengesteld, in weerwil van de algemene decretale regeling, is nu een veruitwendiging van het zgn. "*continuïteitsbeginsel*", dat inhoudt dat de continue werking van (functionele) openbare diensten (in casu de werking van het accreditatieproces) gegarandeerd moet worden. De rechtspraak heeft dit beginsel inderdaad als algemeen rechtsbeginsel erkend (Cass., 30 september 1993, AC 1993, 778 en R.v.St., nr. 53.813, 19 juni 1995).

Dit algemeen rechtsbeginsel kan volgens een invloedrijke studie op dwingende wijze worden afgeleid uit artikel 108 in fine en 187 van de Belgische Grondwet en is aldus een werkelijk beginsel met constitutionele en algemene draagwijdte (E. VAN HOOYDONCK, "Het artikel 130 van de Grondwet als algemene grondslag van het bestendigheidsbeginsel in het administratief recht", T.B.P. 1992, 75 e.v.).

Aldus kan in geval van aangetoonde overmacht (een gebrek aan bereidwillig gevonden studenten) op gemotiveerde wijze worden onderbouwd dat visitatierapporten in aanmerking worden genomen, niettegenstaande de afwezigheid van een student in het panel.

⇒ Regeling in het protocol van kwaliteitszorg (VLIR/VLHORA)

Het protocol van kwaliteitszorg stelt ten aanzien van het student-lid de volgende eisen :

- “- ingeschreven zijn in één van de te visiteren opleidingen of, bij de visitatie van een unieke opleiding, van een gelijkaardige opleiding op het moment dat de procedure voor de samenstelling van de visitatiecommissie aanvangt (d.i. de officiële vraag vanwege de cel kwaliteitszorg van de VLIR en/of de VLHORA aan de opleidingen en de VVS om kandidaten voor de visitatiecommissie voor te dragen). In alle gevallen moet het gaan om een student die een diplomacontract heeft afgesloten met de instelling. Het structuurdecreet bepaalt immers dat de student ingeschreven moet zijn voor een opleiding ;*
- op het moment dat de visitatiecommissie wordt geïnstalleerd (installatievergadering) minimaal 60 studiepunten verworven hebben in de opleiding/één van de opleidingen c.q. verwante opleidingen die wordt/worden gevisiteerd;*
- bij voorkeur relevante ervaring hebben met participatieorganen binnen de opleiding/één van de opleidingen c.q. verwante opleidingen die wordt/worden gevisiteerd, en/of binnen de instelling;*
- in staat zijn een deskundig en objectief oordeel over een opleidingsprogramma te geven.*

Indien om praktische redenen geen student wordt gevonden die voldoet aan de criteria en bereid is deel te nemen aan de visitatie kan de betreffende visitatiecommissie wel functioneren en haar taak uitvoeren.

In navolging van de reglementaire eisen met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissie neemt het student-lid niet deel aan de visitatie van de eigen opleiding. Voor de visitatie van de eigen opleiding wordt een tweede student-lid ingeschakeld. Van de student-leden wordt verwacht dat ze allemaal deelnemen aan de gemeenschappelijke vergaderingen en activiteiten van de visitatiecommissie en bij voorkeur ook onderling overleg plegen.”.

Er weze beklemtoond dat het protocol van kwaliteitszorg dateert van februari 2005. De visitatiecommissie Wiskunde visiteerde in de periode oktober – december 2004. Eén en ander impliceert dat de regelingen van het protocol op dat ogenblik niet golden. Enkel de decretale verplichting (opname van “een” student) was van tel.

Gelet op bovengenoemde principes, kan dit slechts inhouden dat, indien men zich rechtens op het “overmachtsbeginsel” wil beroepen, aangetoond moet worden dat er zich geen bereidwillige student aandienende. Een motivering die zou inhouden dat geen student kon worden gevonden die voldeed aan de criteria van het protocol van kwaliteitszorg (o.a. 60 studiepunten hebben verworven), is naar de mening van de hoorzittingscommissie ongeldig.

⇒ Juridische mogelijkheden inzake remediëring van het vastgestelde knelpunt

De totstandkoming van de meeste bestuurshandelingen is onderworpen aan de naleving van welbepaalde vormen, zoals het inwinnen van adviezen, de uitdrukkelijke motivering, het geheim van de stemming, het horen van betrokkenen. De naleving van deze vormen moet zowel een goede administratie bevorderen als de belangen van de burgers waarborgen.

Het onderwerpen van bestuurshandelingen aan vormen, verplicht het bestuur om op te treden met kennis van zaken en vereenvoudigt in zekere mate zijn taak. Met dien verstande dat men zich dient te hoeden voor formalisme, wat het nemen van beslissingen vertraagt en de werking van het bestuur verstoort.

Niet alle vormen leiden daarom – bij miskennis – tot de nulliteit van de bestuurshandeling. Immers, niet alle vormen hebben, wat de geldigheid van de bestuurshandeling betreft, dezelfde waarde.

Verwezen moet worden naar artikel 14, §1, van de Belgische Raad van State-wet ; volgens deze bepaling komen alleen de substantiële vormen en de op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen in aanmerking voor de vernietiging van de bestuurshandeling die deze vormen niet in acht heeft genomen.

De op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen zijn de procedure- en vormvoorschriften waaraan in geval van overtreding, door een wettelijke bepaling, uitdrukkelijk de sanctie van nietigheid is verbonden. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet (en de bovenvermelde motiveringsplicht bij gebrek aan een student in de visitatiecommissie) voorziet echter geenszins in dergelijke expliciet sanctieregeling.

De substantiële vormen worden onderscheiden in twee categorieën (A. WIRTGEN, Middelen en het ambtshalve aanvoeren van middelen in het bijzonder, Brugge, Die Keure, 2004, 106-107).

Ten eerste zijn er de vormen die de openbare orde aanbelangen. Aangelegenheden van openbare orde vertonen een groot maatschappelijk belang ; regelingen die de openbare orde aanbelangen behartigen daarom een fundamenteel collectief belang. Het gaat aldus om bvb. de regelingen inzake de samenstelling van beraadslagende lichamen, de formele motiveringsplicht, de eerbied voor het recht van verdediging, etc.

Ten tweede zijn er vormen die aan het bestuur in het belang van de bestuurden of een categorie van bestuurden zijn opgelegd, evenals vormen die zowel in het belang van de bestuurden als in het belang van de goede werking van het bestuur zijn voorgeschreven.

Het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie (en de impliciete motiveringsplicht bij gebreke aan een student) ressorteert nu eerder onder de tweede categorie. Het gaat om een voorschrift dat is opgelegd om een bepaalde betrokkenheid vanuit de studentensector teweeg te brengen (*“een categorie van bestuurden”*), maar ook om het standpunt van de *“onderwijsconsument”* in het beoordelingsproces te laten doorstromen, wat de waarde van het volledige visitatie- en accreditatieproces ten goede komt.

Nu vastgesteld moet worden dat het Visitatierapport Wiskunde op geen enkele wijze verantwoordt waarom geen student in het panel is opgenomen, moet worden nagegaan of, en in welke mate, een strijdigheid met een substantieel vormvoorschrift kan worden geremedieerd.

Naar het oordeel van de hoorzittingscommissie is een dergelijke remediëring mogelijk indien wordt aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op enige andere wijze structureel en terdege is gegarandeerd.

Daarbij moet duidelijk zijn aangegeven :

- op welke wijze de gesprekken met de studenten de eindbeoordeling door het panel hebben beïnvloed ;
- of de bevraging van de studenten het volledige veld van de beoordeling besloeg (alle onderwerpen) ;
- welke opmerkingen in algemene zin door de studenten werden geopperd ;
- op welke wijze aan deze opmerkingen gevolg werd gegeven.

Zo er effectief en in voldoende mate met de bemerkingen van de studenten rekening is gehouden, kan één en ander worden aanvaard als afdoende motiveringsgrond ter onderbouwing van de regelmatigheid van de visitatie.

Nieuw aangevoerde elementen

In de aanvullende nota van de visitatiecommissie Wiskunde wordt op degelijke wijze ingegaan op :

- *de betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen* → uit de bijkomend aangeleverde informatie blijkt dat op verscheidene momenten de studenten de gelegenheid hebben gehad tot een gesprek met de visitatiecommissie ; enerzijds werden gerichte vragen gesteld, anderzijds is een spreekuur georganiseerd, waarbij de studenten vrij opmerkingen of bedenkingen konden aanbrengen ; er is tevens aangegeven dat de gesprekken met de studenten in afwezigheid van de opleidingsverantwoordelijken zijn gevoerd ;
- *de samenstelling van de studentengroepen* → in de aanvullende nota is aangetoond dat de studentendelegaties, waarmee gesprekken zijn aangegaan, niet eenzijdig waren samengesteld, maar integendeel uit vertegenwoordigers van diverse groepen (kandidaturen/bachelor, licenties, master) bestonden ;
- *het verloop van de gesprekken en de breedte van de bevraging / beoordeling* → uit de aanvullingen vanwege de visitatiecommissie kan worden afgeleid dat bij de gesprekken met de studenten ruime aandacht is besteed aan een bespreking van alle onderwerpen, zij het dat bepaalde facetten uitvoeriger, dan wel minder uitgebreid, zijn besproken, afhankelijk van de studentengroep ; het komt de hoorzittingscommissie inderdaad als evident voor dat bepaalde facetten beter bespreekbaar zijn met studenten uit de licenties/master, gelet op hun reeds opgedane ervaring of gelet op hun grotere betrokkenheid (bvb. facet masterproef), dan met studenten uit de kandidaturen/bachelor ;
- *het gevolg dat werd gegeven aan de opmerkingen van de studenten en de invloed van deze bedenkingen op de beoordeling van de visitatiecommissie* → de aanvullende nota geeft aan dat, voor wat betreft de bedenkingen en opmerkingen, aangereikt door de studenten, steeds is teruggekoppeld naar de opleidingsverantwoordelijken, hetgeen bij hen reflecties uitlokte, die in bepaalde gevallen werden meegenomen bij de eindbeoordeling ; de visitatiecommissie wijst op verschillende passages uit de deelrapporten, opgenomen bij het Visitatierapport Wiskunde, waaruit duidelijk blijkt dat de beoordelingen door de studenten op bepaalde punten van doorslaggevend belang zijn geweest bij de oordeelsvorming door de visitatiecommissie.

3. Advies van de hoorzittingscommissie

Op grond van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen, die ertoe leiden dat de vastgestelde onzorgvuldigheid afdoende is geremedieerd, adviseert de hoorzittingscommissie het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnahme van de bedoelde aangeleverde bijkomende elementen.

4. Bijlage

De aanvullende nota van de visitatiecommissie dd. 21 juni 2006.

Aanvullende nota vanwege de visitatiecommissie Wiskunde in het kader van de zorgvuldigheidstoets – verzoek NVAO tot aanvulling inzake accreditatieaanvragen Bachelor in de wiskunde (academische bachelor), Master in de wiskunde (master) d.d. 14 juni 2006

Samenstelling visitatiecommissie

Betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen.

Tijdens elk bezoek is telkens aangevangen met een gesprek met de opleidingsverantwoordelijken, de opstellers van de zelfevaluatie en een student betrokken bij onderwijskundig overleg [opleidingscommissie (UGent), curriculumraad (UHasselt)⁴, permanente onderwijscommissies (K.U.Leuven/KULAK), opleidingsraad (VUB), onderwijscommissie (UA)].

Verder heeft de visitatiecommissie tijdens haar bezoek aan elke instelling voor wat betreft de kandidatuur-licentieopleiding (bachelor-master) afzonderlijke gesprekken gevoerd met:

- studenten uit de opleidingscommissie (UGent), curriculumraad (UHasselt), permanente onderwijscommissies (K.U.Leuven/KULAK), opleidingsraad (VUB), onderwijscommissie (UA)
- studenten kandidaturen/bachelor
- studenten licentie/master

Verder was er tijdens elk bezoek een spreekuur voorzien, waar aan iedereen binnen de opleidingen, dus ook de studenten, de kans is geboden om, indien door hen gewenst, de commissie individueel of in groep te spreken. Dit spreekuur is vooraf door de opleidingen aangekondigd op brede schaal zodat alle geledingen er van op de hoogte waren. Aan het eind van elk gesprek met de studenten heeft de commissie hen er nog eens expliciet op attent gemaakt dat er een spreekuur was voorzien waarop zij waren uitgenodigd als zij de commissie nog informatie wilden geven.

Samenstelling studentengroepen.

Belangrijk is te vermelden dat vanuit de cel kwaliteitszorg aan de betreffende opleidingen is gevraagd om voor de samenstelling van de studentengroepen volgende elementen in acht te nemen:

- de studentendelegaties worden bij voorkeur samengesteld door de studenten zelf (bv. via studentenvertegenwoordigers).
- de studentengroep moet een zo getrouw mogelijke afspiegeling zijn van de studentenpopulatie.
- een 15-tal studenten per groep (kandidaturen/bachelor, licenties).
- in de groep kandidaturen worden best ook een aantal studenten van de eerste licentie opgenomen.
- in de groep licenties worden best ook een aantal pas afgestudeerden opgenomen.

---

⁴ Ten tijde van de visitatie Wiskunde nog Limburgs Universitair Centrum.

Verloop gesprekken en breedte van bevraging/beoordeling

Tijdens de gesprekken met de studenten heeft de commissie de vragen die zij zelf had geformuleerd op basis van de lectuur van de zelfevaluatie rapporten aan de studenten gesteld. Daarnaast heeft zij de studenten steeds expliciet uitgenodigd om van hun kant bedenkingen en opmerkingen die ze zelf wilden maken aan de commissie mee te delen. De commissie heeft daarbij telkens ook gevraagd aan elke op het gesprek aanwezige student om een sterk en een zwak punt van de opleiding te noemen.

De bevraging van de studenten besloeg steeds het volledige veld van de beoordeling met uiteraard nadruk op het studentenperspectief, waarbij afhankelijk van de groep (niveau bachelor of master) en de ervaring bepaalde facetten meer of andere aandacht kregen⁵.

- Tijdens het gesprek met de studenten betrokken bij opleidingscommissie (UGent), curriculumraad (UHasselt), permanente onderwijscommissies (K.U.Leuven/KULAK), opleidingsraad (VUB), onderwijscommissie (UA) werd onder meer gesproken over: hoe de studenten betrokken werden bij de zelfevaluatie, of zij de definitieve versie van het zelfevaluatie rapport hadden gelezen en akkoord gingen met de inhoud ervan, hoe zij zijn aangesteld in de beleidsorganen, hun visie over de werking van de respectieve commissies, hun reële inbreng, of ze zich gehoord voelen bij de andere leden van de respectieve commissies, hun mening over de initiatieven m.b.t. kwaliteitszorg (evaluatiesysteem op cursusniveau; op curriculumniveau)
- Tijdens de gesprekken met de studenten van respectievelijk de bachelor en de master kwamen onder meer volgende aspecten aan bod: samenstelling van de gespreksgroep (o.a. verloop, concrete samenstelling, representativiteit), redenen waarom ze studeren aan de betreffende universiteit/opleiding, oordeel over het zelfevaluatie rapport (o.a. betrokkenheid, eindresultaat, aanvullingen van hun kant) bekendheid van de doelstellingen van de opleiding, oordeel over het programma (o.a. nut en opeenvolging van de opleidingsonderdelen, keuzemogelijkheden, kennisinzicht-(onderzoeks)vaardigheden, struikelblokken binnen de opleiding, terugkoppeling van onderzoek), onderwijsvormen en –middelen, studeerbaarheid van het programma (o.a. reële/theoretische studietijd, zelfstudie/contacturen, bevraging/ studietijdmeting), examinering (o.a. relatieve moeilijkheidsgraad, representatief voor de stof, kennisinzicht-vaardigheden, examenvormen, transparantie, organisatie), overgang van secundair onderwijs naar universiteit respectievelijk van eerste naar tweede cyclus, beschikbare infrastructuur (o.a. bibliotheek, computers, lokalen), studievoorziening en begeleiding, personeel (o.a. beschikbaarheid ZAP/AAP, mogelijkheden tot contact, inzet voor onderwijs, bekendheid met hun onderzoek), interne kwaliteitszorg (o.a. betrokkenheid, bevragingen, bekendheid resultaten, idee van opvolging), sterke en zwakke punten van de opleiding.

5

De commissie beperkt zich in haar overzicht tot die gesprekken die met de studenten zijn gevoerd in afwezigheid van opleidingsverantwoordelijken. Bij het gesprek met de opleidingsverantwoordelijken, de opstellers van het zelfevaluatie rapport en een student betrokken bij onderwijskundig overleg is het met name niet duidelijk of de aanwezige studentenvertegenwoordigers voldoende vrijuit hebben kunnen praten.

- Tijdens het gesprek met de student van de master werd daarnaast ook gesproken over de eindverhandeling (a.o. voorlichting, begeleiding, beoordeling, eisen) en internationalisering (o.a. organisatie, studentenmobiliteit, ervaring).

Doordat er in de groep "studenten eerste cyclus" (bachelor) ook telkens een aantal studenten uit de eerste licentie aanwezig waren tijdens het gesprek en voor de groep "studenten tweede cyclus" (master) een aantal pas afgestudeerden, heeft de commissie een volledig beeld gekregen van de gehele kandidaats/bacheloropleiding respectievelijk licentie/masteropleiding. Het bezoek van de commissie vond immers plaats in het najaar 2004 (periode oktober-december) waardoor de studenten die nog "in" de opleiding zitten, geen volledige informatie kunnen geven. Het opnemen van studenten eerste licentie die de volledige kandidaatsopleiding reeds hebben afgerond respectievelijk pas afgestudeerden die de volledige licentieopleiding reeds hebben afgerond, heeft er voor gezorgd dat dit gemis werd opgevangen.

Verder wijst de commissie er op dat, conform de vereisten, de gesprekken met de studenten zijn gevoerd in afwezigheid van opleidingsverantwoordelijken of andere bij de opleiding/instelling betrokken personen. Ze benadrukt dat de studenten aan alle betrokken instellingen vrij hun mening hebben geuit.

Gevolg aan de opmerkingen van studenten en invloed op de beoordeling van de commissie

De meningen en oordelen van de studenten werden door de visitatiecommissie steeds teruggekoppeld naar de opleidingsverantwoordelijken in de gesprekken met AAP en ZAP, die steeds plaatsvonden na de gesprekken met de respectieve studentengroepen. Ook in het "afsluitend" gesprek met het bestuur, de facultair coördinator en opleidingsverantwoordelijken heeft de commissie, indien ze dit nog noodzakelijk achtte, meningen van de studenten teruggekoppeld.

Tijdens de voorbereiding van de mondelinge rapportering heeft de commissie steeds de opmerkingen van de verschillende geledingen waarmee zij gesprekken voerde (dus ook de studenten) betrokken bij haar evaluatie van de opleidingen. De opmerkingen van de studenten hebben daarbij een significante bijdrage geleverd aan het oordeel van de visitatiecommissie, hetgeen ook blijkt uit verschillende passages uit de deelrapporten die zijn opgenomen in het gepubliceerde visitatierapport.

Onafhankelijkheid visitatiecommissie

Commissielid prof. dr. I. Gijbels heeft, gezien haar verbondenheid aan de K.U.Leuven sinds oktober 2004, niet deelgenomen aan het bezoek van de opleidingen wiskunde van de K.U.Leuven dat plaatsvond van 8 tot en met 10 november 2004 en aan de beoordeling van de betreffende opleidingen. Prof. dr. I. Gijbels heeft zich geheel onthouden van de visitatie van de Leuvense opleidingen. De visitatiecommissie heeft de gedragsregels volledig nageleefd.⁶

Prof. dr. F. Takens
Voorzitter visitatiecommissie Wiskunde
21 juni 2006

---

⁶ De secretaris van de visitatiecommissie Wiskunde, dr. Pascal Van Der Voort (momenteel niet meer werkzaam binnen de cel kwaliteitszorg van de VLIR), bevestigt dat prof. dr. I. Gijbels niet enkel niet heeft deelgenomen aan het bezoek van de K.U.Leuven, maar dat ze zich bovendien op een zeer correcte wijze heeft onthouden van elke commentaar over de K.U.Leuven bij algemene besprekingen binnen de visitatiecommissie. Prof. I. Gijbels heeft de concept-rapporten over de visitatie aan de K.U.Leuven ook niet ontvangen en de commissie heeft het concept rapport van de K.U.Leuven besproken in haar afwezigheid. Kortom, zij heeft zich deontologisch zeer correct opgesteld en zich steeds van elk commentaar onthouden, aldus Pascal Van Der Voort.

Bijlage 3 – Proces verbaal hoorzitting d.d. 8 november 2006

PROCES-VERBAAL

BETREFT :	Hoorzittingsprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 <i>betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen</i> met betrekking tot de externe beoordeling (visitatierapport) <i>De onderwijsvisitatie wiskunde</i> (juni 2005) van de Universiteit Antwerpen

I. Regelgevend kader

1. Artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 *betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (hierna: Structuurdecreet) luidt als volgt :

"Art. 59bis. Indien het Accreditatieorgaan oordeelt dat de in artikel 57bis, §2 bedoelde gepubliceerde externe beoordeling onvoldoende zorgvuldig is uitgevoerd of geformuleerd om in redelijkheid te kunnen besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt volgende procedure doorlopen :

- 1° *de nodige leden van de betrokken visitatiecommissie worden door het Accreditatieorgaan gehoord. Van dit horen wordt een proces-verbaal gemaakt, dat wordt toegevoegd aan het accreditatiedossier ;*
- 2° *indien het proces-verbaal samen met de gepubliceerde externe beoordeling geen voldoende elementen bevat om in redelijkheid te besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt het betrokken instellingsbestuur daarvan in kennis gesteld. Het Accreditatieorgaan geeft daarbij uitdrukkelijk aan :*
  - a) *door welke gebreken de externe beoordeling is aangetast ;*
  - b) *binnen welke termijn een nieuwe, dan wel aanvullende externe beoordeling moet worden afgeleverd."*

2. Teneinde de hoorzittingsprocedure, als bedoeld in bovengeciteerd decreetartikel, in goede orde te laten verlopen, hanteert de NVAO een door haar vastgestelde leidraad van 5 juni 2006.

II. Voorwerp van en aanleiding tot de hoorzitting

3. In het kader van de accreditatieaanvragen van de Universiteit Antwerpen voor de opleidingen tot Bachelor in de wiskunde en Master in de wiskunde, stelde de NVAO tijdens de door haar uitgevoerde zorgvuldigheidstoets een aantal tekortkomingen vast die verband houden met het visitatierapport *De onderwijsvisitatie wiskunde* voor de Universiteit Antwerpen.

De vastgestelde problemen kunnen als volgt worden samengevat :

1) Onderscheid bachelor- en masteropleiding

Bij de beoordeling heeft de commissie niet altijd een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de bachelor- en de masteropleiding. De commissie en de NVAO kunnen dit billijken voor een aantal onderwerpen en facetten gezien de verschillende fase van ontwikkeling en realisatie waarin beide opleidingen (en hun voorgangers de kandidatuur- en licentiaatopleiding) zich bevinden.

Niettemin is bij een aantal facetten en onderwerpen een separate beoordeling van de masteropleiding en de bacheloropleiding noodzakelijk. Het gaat dan om die onderwerpen en facetten die betrekking hebben op de personeelsbezetting met gevolgen voor de formulering van de doelstellingen, de invulling van het programma en de realisatie van het eindniveau. Alleen door duidelijke afspraken van de commissie kan beter inzicht worden verkregen in de vastgestelde gebreken en de eventuele consequenties van de personeelsbezetting voor beide opleidingen.

2) Een onvoldoende overtuigende argumentatie door de visitatiecommissie over een aantal onderwerpen en facetten

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie

De commissie constateert *“met verbazing [...] dat de concrete invulling van het bachelorprogramma en in zekere mate zelfs van de doelstellingen afhankelijk wordt gemaakt van de huidige personeelsbezetting en de tijdelijke af- of aanwezigheid van ZAP-leden (zie onderwerp 3)”*. De commissie spreekt zich niet uit over de eventuele gevolgen van de personeelsbezetting voor de opleidingsdoelstellingen van de masteropleiding.

Nochtans beveelt de commissie in haar advies aan om *“de doelstellingen en eindtermen van de opleidingen te herwerken in functie van het profiel van de opleiding en hierbij abstractie te maken van tijdelijke personeelssituaties”*.

Andere aanbevelingen van de commissie zijn : een scherp profiel van de opleiding uittekenen en programma's ontwikkelen in functie van de doelstellingen.

Het is niet duidelijk hoe de punten van kritiek worden gecompenseerd door andere elementen om te komen tot een “voldoende” beoordeling.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Bij dit facet wijst de commissie op de afwezigheid van bepaalde deskundigheid en de gevolgen daarvan voor de domeinspecifieke eisen van beide opleidingen. De commissie stelt dat de bacheloropleiding lijdt onder de huidige personeelsbezetting. Verder wijst de commissie op de beperkte doelstellingen voor de masteropleiding en de zeer beperkte keuzeopleidingsonderdelen die *“wederom zijn afgestemd op de aanwezige expertise van de bestaande staf”*. Onvoldoende beargumenteerd is op welke gronden de commissie dit facet heeft beoordeeld als “voldoende” voor de bacheloropleiding en als “goed” voor de masteropleiding.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

In de samenvattende conclusie bij onderwerp 1 wordt een te gering onderscheid gemaakt tussen beide opleidingen. De problematiek met betrekking tot de personeelsbezetting komt verder niet voor in de samenvattende conclusie hoewel deze duidelijk als oorzaak wordt gezien voor een aantal knelpunten zoals blijkt uit de bevindingen van de commissie bij beide onderliggende facetten. Deze relatie wordt echter niet gelegd op onderwerpniveau. Voorts duidt de commissie op een aanzienlijk aantal gebreken: beperkte doelstellingen, te detaillistische doelstellingen en competenties, gebrek aan algemene visie, geringe verschillen tussen eindcompetenties van beide opleidingen, discrepanties tussen doelstellingen en programma's. Onduidelijk blijft in hoeverre de problematiek van de personeelsbezetting een rol heeft gespeeld bij de beoordeling van het onderwerp en welke overwegingen de commissie ertoe hebben geleid een “voldoende” uit te spreken voor beide opleidingen, ook gezien de hoeveelheid en de ernst van de gebreken.

Facet 2.1 Relatie doelstellingen en programma (overeenkomstig facet 2.2 van het NVAO-kader)

Ten aanzien van de bacheloropleiding wenst de commissie *“nogmaals te benadrukken dat zij het oneens is met het besluit van het zelfevaluatie rapport dat stelt: ‘Ook het nieuwe (bama)programma zal op regelmatige momenten moeten worden bijgestuurd in functie van de beschikbare expertise in het ZAP-kader’.”* Al eerder wees de commissie op het terugkerende probleem met betrekking tot de personeelsbezetting.

Onduidelijk is echter welke gevolgen deze problematiek heeft voor de relatie tussen doelstellingen en programma, niet alleen voor de bachelor- maar ook voor de masteropleiding.

Facet 3.2 Eisen academische gerichtheid (overeenkomstig facet 3.1 van het NVAO-kader)

De commissie beoordeelde eerder het facet Kwaliteit personeel als onvoldoende omwille van de ondervertegenwoordiging van de toegepaste wiskunde in de onderwijzende staf en de nadelige gevolgen hiervan voor de invulling van beide opleidingen.

Bij de beoordelingen van het facet Eisen academische gerichtheid wordt enige nuancering aangebracht bij de 'excellentie' van de betrokken onderzoekers gezien de afwezigheid van bepaalde deskundigheid. Het komt de NVAO echter vreemd voor dat de commissie verder geen opmerkingen maakt over de bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied i.c. de toegepaste wiskunde. Het oordeel 'goed' tot 'uitstekend' vraagt dan ook om een nadere onderbouwing zowel voor de bachelor- als masteropleiding.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel (overeenkomstig facet 3.2 van het NVAO-kader)

Volgens het accreditatiekader dient het personeel gekwalificeerd te zijn voor onder meer de inhoudelijke realisatie van het programma. Het Visitatierapport zegt : *"De commissie beoordeelt het huidige personeelsbestand in de opleiding wiskunde als net voldoende voor het aanbieden van een vierjarige opleiding"*. In een voetnoot *"merkt (de commissie) wel op dat het ZAP-lid statistiek, meegerekend als 1 VTE, al 4 jaar niet op de universiteit aanwezig is en bijgevolg ook geen onderwijs verstrekt."*

In de verdere beoordeling van dit facet wordt niet duidelijk hoe de commissie deze tekortkoming meeneemt in haar weging. Voorts formuleert de commissie nog een aantal aanbevelingen met betrekking tot de personeelssamenstelling nu en in de toekomst.

Gegeven de kritiekpunten en verstrekkende adviezen van de commissie en bij gebrek aan doorslaggevende positieve argumenten is het oordeel 'net voldoende' voor dit facet voor beide opleidingen niet overtuigend.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Bij de beoordeling van het onderwerp Inzet van personeel krijgen beide opleidingen op één facet een onvoldoende. De weging van de facetten binnen het onderwerp leidt tot een voldoende oordeel op onderwerpniveau. Dit wordt door de commissie niet expliciet inzichtelijk gemaakt, te meer omdat de positieve oordelen voor de overige twee facetten evenmin overtuigen. Voor de NVAO is dan ook niet duidelijk hoe de commissie redelijkerwijs tot het oordeel 'voldoende' voor het onderwerp Inzet van personeel is kunnen komen.

4. Gelet op deze vastgestelde tekortkomingen is de NVAO overgegaan tot de toepassing van artikel 59bis van het Structuurdecreet, dat voorziet in de organisatie van een hoorzittingsprocedure, waarbij de (nodige leden van) de visitatiecommissie, de Universiteit Antwerpen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad door de NVAO in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord.

III. Samenstelling hoorzittingscommissie

5. Overeenkomstig de onder randnummer 2 bedoelde leidraad, is de commissie, die de hoorzitting in voorliggend dossier waarneemt, samengesteld als volgt:
  - Karl Dittrich – NVAO-voorzitter en portefeuillehouder en tevens voorzitter van de hoorzittingscommissie;
  - Guy Aelterman – bestuurslid NVAO;
  - Leendert Klaassen – bestuurslid NVAO;
  - Monique van den Bos – secretaris van de hoorzittingscommissie.

IV. Overzicht van de procedureverrichtingen

6. De onder randnummer 3 geformuleerde tekortkomingen met betrekking tot de externe beoordeling (visitatierapport) *De onderwijsvisitatie wiskunde* werden vastgesteld door de NVAO op 10 oktober 2006 en kenbaar gemaakt op 11 oktober 2006 aan de visitatiecommissie, de Universiteit Antwerpen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad, met de uitnodiging om voorafgaand aan de mondelinge hoorzitting schriftelijk te reageren.
7. Bij brief van 25 oktober 2006 werden de visitatiecommissie, de Universiteit Antwerpen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad uitgenodigd voor een mondelinge hoorzitting op 8 november 2006.
8. Op 25 oktober 2006 bezorgt de visitatiecommissie aan de NVAO een nota met een aantal aanvullende elementen die betrekking hebben op de vastgestelde onzorgvuldigheden.
9. Op 30 oktober 2006 bezorgt de Universiteit Antwerpen eveneens een schriftelijke reactie op de vastgestelde problemen.

10. Op 8 november 2006 vindt de mondelinge hoorzitting plaats. De volgende vertegenwoordigers zijn aanwezig :

Voor de visitatiecommissie

Floris Takens (voorzitter)

Francis Borceaux

Irène Gijbels

Frans Keune

Henk van der Vorst

Voor de Universiteit Antwerpen

Jan Paredaens (decaan)

Joke Denekens (vicerector onderwijs)

Fred Van Oystaeyen (voorzitter onderwijscommissie wiskunde)

Guy Van Steen (voorzitter departement wiskunde-informatica)

Bob Lowen (voormalig facultair coördinator wiskunde)

Catherine Meyers (beleidsmedewerker faculteit wetenschappen)

Cis Van den Bogaert (departementshoofd onderwijs)

Voor de Vlaamse Interuniversitaire Raad

Anne-Marie De Jonghe (directeur VLIR)

Marleen Bronders (coördinator cel kwaliteitszorg)

Van deze hoorzitting is bijgevoegd verslag opgesteld.

Conclusie van de hoorzittingscommissie

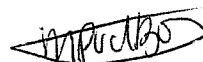
11. Op grond van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen, die ertoe leiden dat de vastgestelde onzorgvuldigheden afdoende werden geremedieerd, adviseert de hoorzittingcommissie tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtneming van de aanvullende informatie.

Den Haag, 1 december 2006

De voorzitter,

K.L.L.M. Dittrich

De secretaris,

Monique van den Bos

V. Bijlage

VERSLAG HOORZITTINGSCOMMISSIE

8 november 2006

BETREFT : Hoorzittingsprocedure m.b.t. de externe beoordeling (visitatierapport)
De onderwijsvisitatie wiskunde

1. Aard van de hoorzitting

De hoorzittingsprocedure heeft betrekking op het schriftelijk en mondeling horen van de visitatiecommissie Wiskunde, de Universiteit Antwerpen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad in het kader van de door de NVAO vastgestelde onzorgvuldigheden met betrekking tot het visitatierapport *De onderwijsvisitatie wiskunde*.

In het kader van de hoorzitting werden de volgende stukken aangeleverd:

Doór de visitatiecommissie:

Schriftelijke reactie van de visitatiecommissie Wiskunde naar aanleiding van de vragen en bedenkingen van de NVAO bij het visitatierapport Bachelor en Master in de wiskunde van de Universiteit Antwerpen (nota NVAO, kenmerk NVAO/20062554/CT van 11 oktober 2006), van 25 oktober 2006.

Door de Universiteit Antwerpen:

Brief van 30 oktober 2006 met als bijlage:

- Doelstellingen Bachelor en Master in de wiskunde;
- Aanvulling op de capaciteitsplannen Master in de wiskunde UA en VUB.

De voormelde documenten zijn als bijlage toegevoegd aan het voorliggende verslag.

Conform artikel 6, tweede lid, b., van de NVAO-leidraad worden de partijen mondeling gehoord op 8 november 2006, 13.00u – 15.00u, Universiteit Antwerpen, Campus Middelheim, Middelheimlaan 1, 2020 Antwerpen, lokaal A133, gebouw A.

2. Weergave van de besprekingen tijdens de hoorzitting

Deel I – Hoorzitting met alle partijen gezamenlijk

K. Ditrich, voorzitter van de hoorzittingscommissie (HC), opent de hoorzitting en introduceert de leden van de HC en de NVAO-beleidsmedewerkers. De delegaties van de VC, de UA en de VLIR krijgen vervolgens de gelegenheid zich voor te stellen.

De voorzitter licht het hoe en waarom toe van de hoorzitting, en spitst dat toe op de verschillen in methodiek tussen het visitatietijdperk en het accreditatietijdperk. In het visitatietijdperk stond vooral de verbeterfunctie centraal en in het huidige stelsel met name de verantwoordingsfunctie. Het is aan de NVAO uitvoering te geven aan die verantwoordingsfunctie door een oordeel te geven over de generieke kwaliteitskenmerken van opleidingen conform het Structuurdecreet. Ongetwijfeld zullen in recente visitaties elementen van beide benaderingen een rol spelen en de NVAO is er ook voorstander van dat de verbeterfunctie zoveel mogelijk behouden blijft. De NVAO dient zich echter eigenstandig een oordeel te kunnen vormen over de kwaliteit van opleidingen. Daarom is het zaak de feiten, die de commissie ten tijde van de visitatie aantrof en die dragend zijn voor de motiveringen van het oordeel van de commissie, zo duidelijk mogelijk in beeld te krijgen.

De voorzitter gebruikt de metafoor van een foto versus een film. Het gaat om een foto en deze hoorzitting is bedoeld om de afdruk van de foto zo scherp mogelijk te krijgen. Dat zal tijdens deze hoorzitting – die niet bedoeld is als een “debat” onder vakgenoten – dienen te gebeuren.

Vervolgens schetst de voorzitter de verdere procedure: twee weken na de hoorzitting ontvangen alle aanwezige delegaties een conceptverslag. Aanwezigen wordt verzocht om binnen een week te reageren op feitelijkheden. Besluitvorming kan naar verwachting plaatsvinden in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de NVAO op 11 december 2006. Over de uitkomsten zal een ieder zo spoedig mogelijk daarna worden geïnformeerd.

F. Takenes, voorzitter van de visitatiecommissie (VC), geeft aan dat zijn commissie de uitnodiging voor de hoorzitting met enige verbazing heeft gelezen. In de brief is namelijk opgenomen dat de gehoorde zich kunnen laten bijstaan door een raadsman. Hierdoor wordt ten onrechte de indruk gewekt dat de commissie een strafbaar feit zou hebben gepleegd. De juridische tint die aan de hoorzitting wordt gegeven, bevreedt de commissie dan ook. De NVAO legt uit dat zij met het toevoegen van de zinsnede over de raadsman slechts de zorgvuldigheid in het proces in acht heeft willen nemen en daarbij de procedure uit de leidraad volgt. Een strafrechtelijke procedure is uiteraard niet aan de orde. De VC wordt dan ook gehoord in volstrekte vrijheid zonder rechtsgevolgen.

Deel II – Hoorzitting met de visitatiecommissie

De voorzitter van de HC gaat in op de functie van de NVAO in het verantwoordingsproces. De NVAO doet een uitspraak over de kwaliteit van een opleiding op basis van het oordeel van de VC zoals neergelegd in het visitatierapport. De NVAO oordeelt of de generieke kwaliteitskenmerken aanwezig zijn op basis van de bevindingen en oordelen van de commissie met betrekking tot alle onderwerpen en facetten van het accreditatiekader. Zoals eerder aangegeven, kan de VC ook aanbevelingen en suggesties doen die gericht zijn op de verbeterfunctie. De opleiding kan daarmee haar voordeel doen.

In het voorliggende rapport lopen beide functies van de visitatie – accrediteren en verbeteren – bij een aantal onderwerpen en facetten enigszins door elkaar zodat niet altijd even duidelijk is op basis van welke feiten de commissie tot bepaalde oordelen is gekomen.

De commissie is soms zeer uitgesproken over de kwaliteit van de opleiding in negatieve zin. Tot twee keer toe gebruikt de commissie het woord 'onaanvaardbaar'. Toch komt de commissie tot een positief eindoordeel. De feiten, de motivering, de weging die tot het positieve oordeel hebben geleid, zijn niet altijd even inzichtelijk gemaakt in het rapport. De voorzitter nodigt de VC dan ook uit een toelichting te geven op met name de beoordeling van de onderwerpen 1 (Doelstellingen) en 3 (Personeel), en de onderliggende facetten.

De voorzitter van de VC geeft aan dat de sterke bewoordingen in het rapport met opzet zijn gebruikt. De VC wilde hiermee een stevig signaal afgeven niet alleen naar de opleidingen maar ook naar de faculteit en de academische overheid. De commissie is overigens in deze opzet geslaagd gegeven de zeer actieve reactie van de instelling en de positieve gevolgen die de opleidingen eraan hebben gegeven. De voorzitter zou het betreuren mochten dergelijke sterke bewoordingen negatieve gevolgen hebben voor de accreditatie. In dat geval rest de commissie niets anders dan voortaan minder uitgesproken formuleringen te gebruiken. Op deze wijze echter zal de verbeterfunctie aanzienlijk worden afgezwakt.

De HC is zich ervan bewust dat de commissie zich ook op de verbeterfunctie heeft gericht. Ook is zij ervan op de hoogte dat dit mede te maken heeft met de bijzondere situatie waarin de UA zich ten tijde van de visitatie bevond gezien de fusie. De VC wijst ook op het feit dat zij haar oordelen grotendeels heeft moeten baseren op plannen voor de bachelor- en masteropleidingen omdat deze nog niet van start waren gegaan.

Het accreditatiekader hanteert de opvatting dat elke opleiding invulling geeft aan een programma dat is gebaseerd op doelstellingen, aldus de NVAO. De voorzitter van de VC benadrukt dat het formeel vaststellen van de doelstellingen van de opleiding als een 'nuttige zelfreflectie' kan worden beschouwd, die gevolgen kan hebben voor het programma en de samenstelling van de staf. In de bijzondere situatie waarin de Universiteit Antwerpen zich bevond, is begrijpelijkerwijs voorrang gegeven aan het vaststellen en uitvoeren van het programma met het aanwezige personeel.

De voorzitter schetst de situatie die zij aantrof: de staf van de opleidingen wiskunde van verschillende instellingen moest worden geïntegreerd. Voor de samenvoeging verzorgde een van de samengevoegde instellingen de kandidaturen en de andere van de samengevoegde instellingen de licenties. Na de samenvoeging wordt in principe ieder personeelslid, onafhankelijk van de 'instelling van herkomst', ingezet voor zowel de bachelor- als de masteropleiding. De commissie heeft met tevredenheid vastgesteld dat dit is gebeurd zonder enige wrijving. Een tweede knelpunt was dat de colleges op korte termijn weer van start moesten gaan. Ook dat is vrij probleemloos verlopen. Studenten hebben nauwelijks hinder ondervonden van de fusie. Aan het uitwerken van een gemeenschappelijke visie en het formuleren van heldere doelstellingen is op dat moment dan ook geen prioriteit gegeven. De commissie heeft daarvoor begrip getoond maar heeft het wel als een verbeterpunt opgevoerd. Het feit dat de opleidingen niet zijn toegekomen aan het formuleren van globale doelstellingen en het uitwerken van een duidelijk profiel is te verklaren door de bijzondere omstandigheden. Deze vaststelling heeft dan ook niet geleid tot een negatief oordeel voor het onderwerp Doelstellingen maar wel tot verbeterpunten. De commissie zou het onverantwoord vinden om tot een ander oordeel te komen. Zij heeft een signaal willen afgeven; het is de commissie er niet om te doen de opleidingen dwars te zitten. Volgens de commissie zouden de vastgestelde tekortkomingen dan ook geen reden mogen zijn voor de NVAO om de opleidingen accreditatie te onthouden.

Uit het visitatierapport blijkt dat een deel van het programma, met name de toegepaste wiskunde, duidelijk zwakker is ingevuld door de toevallige af- of aanwezigheid van personeel. Ook constateert de NVAO dat de domeinspecifieke eisen van de opleiding worden opgerekt. Hierop geeft de VC aan dat het oprekken van de eisen weliswaar een brede indruk van de opleiding geeft maar dat de opleiding dit uiteindelijk in de praktijk niet kan waarmaken. Voor de gewenste breedte is ook een brede staf nodig. Volgens de commissie was dit gevaar aanwezig en zij heeft de opleiding hiervoor gewaarschuwd. Toch had de commissie er vertrouwen in dat de opleiding deze waarschuwing zou oppakken en tot actie zou overgaan. De commissie meent dan ook dat het oordeel onvoldoende hier niet op zijn plaats was.

De voorzitter van de VC merkt nog op dat in het zelfevaluatie-rapport van de opleidingen de tekst met betrekking tot de doelstellingen niet altijd even helder is opgeschreven. De commissie wijdt dit eerder aan de opstellers van het document dan aan de doelstellingen zelf. In ieder geval is tijdens de gesprekken afdoende gebleken dat de commissie met een gerust gemoed hier tot het oordeel voldoende kon overgaan.

De VC merkt op dat zij stuitte op een probleem gerelateerd aan de diversiteit van de kwaliteit van het personeel. Daarom heeft de commissie gemeend de kwaliteit van het personeel te moeten beoordelen met een onvoldoende. Dat neemt niet weg dat de kwaliteit van de stafleden als dusdanig als geheel goed was.

Tijdens de visitatie was het vertrek van een fulltime docent numerieke wiskunde aanstaande. De HC vraagt zich af of het ontbreken van de vaste docent ertoe kan leiden dat de doelstellingen voor de bachelor niet worden gehaald. De commissie heeft er vertrouwen in dat de doelstellingen aan het einde van de bachelor-opleiding wel degelijk zullen worden gehaald. Het te behalen eindniveau heeft nooit ter discussie gestaan. Het onderdeel numerieke wiskunde is overigens minder doorslaggevend in de bacheloropleiding. Verder zijn voor het vak statistiek als voorlopige oplossing tijdelijke docenten ingezet. De commissie is ervan uitgegaan dat de onderbezetting een probleem was dat op korte termijn zou worden opgelost. De commissie heeft wel haar grote zorg hierover uitgesproken. Desgevraagd legt de commissie uit dat de opleiding zich terdege bewust was van de problematiek maar de academische overheid klaarblijkelijk niet. Vandaar ook de strenge bewoordingen en ernstige waarschuwing.

Volgens de commissie kunnen opleidingen met een beperkte omvang niet alle specialismen binnen hun domein aanbieden. Tot tevredenheid van de commissie is inmiddels een specialist voor numerieke wiskunde aanwezig. Ook wordt samengewerkt met de Vrije Universiteit Brussel (VUB) op het niveau van de masteropleiding.

De verschillen in de beoordeling van het facet 1.2 (Domeinspecifieke eisen) voor de bachelor (voldoende) en de master (goed) verklaart de commissie met het feit dat de breedte van de bacheloropleiding mogelijk gevaar loopt door het (tijdelijke) tekort aan personeel.

Tot slot verklaart de voorzitter van de VC dat de commissie in elk geval het positieve eindoordeel voor beide opleidingen overeind heeft willen houden. Het probleem met betrekking tot het personeel moest evenwel zichtbaar worden gemaakt en dat heeft geleid tot één onvoldoende op facetniveau. De commissie heeft geworsteld met het kader en getwijfeld over welk facet negatief te beoordelen. Uiteindelijk is geopteerd voor facet 3.1 (Kwaliteit personeel).

De voorzitter van de HC vat de door de VC weergegeven opvattingen als volgt samen;
De VC kon de bij beoordeling van beide opleidingen niet voorbijgaan aan de context i.e. de fusie van de universitaire instellingen in Antwerpen. De VC is bijzonder positief over:

- de efficiënte inzet van het personeel voor beide opleidingen ondanks de reorganisatie;
- de beperkte overlast voor de studenten als gevolg van de reorganisatie.

De commissie onderstreept dan ook de positieve houding ten opzichte van beide opleidingen. Het zijn kwalitatief goede opleidingen. Wel wijst de commissie erop dat de breedte van de bacheloropleiding mogelijk gevaar loopt door een (tijdelijk) tekort aan personeel. De consequenties van deze vaststelling en de daaruit volgende waarschuwing zijn terug te vinden bij de beoordeling van de doelstellingen, de inhoud van het programma, en de kwaliteit en kwantiteit van het personeel. De commissie heeft in strenge bewoordingen duidelijk willen maken, met name aan de academische overheid, dat het absoluut nodig is te investeren in de kwantiteit en kwaliteit van de opleidingen, vooral in de bacheloropleiding maar ook in de masteropleiding.

Deel III – Hoorzitting met alle partijen gezamenlijk

Ten behoeve van de delegatie van de UA vat de voorzitter opnieuw samen wat eerder door de VC naar voren is gebracht.

J. Paredaens, decaan, is het geheel eens met de geschetste situatie. Ten tijde van de visitatie waren er inderdaad twee knelpunten op het gebied van personeel: het ene punt had betrekking op de ondersteuning van de toegepaste wiskunde en het andere punt had te maken met de afwezigheid van een docent statistiek.

Nog voor het bezoek van de VC was de opleiding bezig met het zoeken naar een oplossing hiervoor. De decaan geeft aan dat het departement wiskunde al voornemens was om twee nieuwe stafleden aan te trekken. De VC was daarvan op de hoogte en inmiddels zijn beide stafleden ook in dienst. De afwezigheid van de docent statistiek is tijdelijk opgelost door de inzet van een parttime docent. Het gaat om een gepromoveerde statisticus met een 0,8 fte dienstverband (aanvankelijk was dat nog 0,5 fte).

B. Lowen, voormalig facultair coördinator wiskunde, legt uit dat de UA destijds een strategisch plan heeft ontwikkeld voor het aantrekken van twee docenten toegepaste wiskunde. Het profiel van deze docenten beantwoordde aan wat het departement wiskunde voor ogen stond en aan de vraag uit de arbeidsmarkt. In feite heeft het departement van de nood een deugd gemaakt: bewust is gekozen voor financiële wiskunde als afstudeerrichting voor de masteropleiding, en beide recent aangestelde docenten zijn dan ook numerieke analisten. De ene docent doet al onderzoek op het gebied van financiële wiskunde, de andere docent is bereid zijn onderzoek op dit vlak uit te breiden.

Voorts verwacht het departement veel goeds van de samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel. De masteropleidingen van beide instellingen – UA en VUB – gaan intensief samenwerken in de zin dat zij eenzelfde programma zullen aanbieden met een aantal

afstudeerrichtingen die of aan de UA of aan de VUB worden verzorgd. Daarmee zijn alle vereiste specialismen binnen het domein van de wiskunde aanwezig.

Verder erkent het departement dat de doelstellingen inderdaad bijstelling behoeven. Niettemin voldoet het bachelorprogramma geheel aan het referentiekader van de VC. Het programma zoals het nu wordt aangeboden, is bijna exact identiek aan het programma dat is voorgelegd aan de VC. Het enige verschil betreft een oriënterend opleidingsonderdeel dat op advies van de VC opnieuw is opgenomen in het bachelorprogramma.

In het masterprogramma zou de keuze van opleidingsonderdelen te beperkt zijn en was sprake van beperkte doelstellingen. Het departement meldt dat het masterprogramma thans geheel is herzien en dat een aantal gebreken en zorgen daarmee is weggenomen. Twee zaken lopen namelijk door en naast elkaar: enerzijds de visitatie en accreditatie, en anderzijds de vraag van de minister van Onderwijs over de capaciteitsplannen met het oog op een tweejarige masteropleiding waarover de Erkenningscommissie zich een oordeel moet vormen.

De voorzitter van de VC vindt de samenvoeging van de masteropleidingen van de UA en de VUB een goede ontwikkeling. Desgevraagd meldt de UA dat een uitspraak van de Erkenningscommissie wordt verwacht vóór eind 2006.

J. Denekens, vicerector onderwijs, verduidelijkt dat het nieuwe universiteitsbestuur slechts enkele maanden voor het bezoek van de VC in functie is getreden, maar al vóór dat bezoek de eerste maatregelen had getroffen. Zij bevestigt dat de zorg van de VC ook de zorg van het bestuur is. Het signaal dat de VC heeft afgegeven is hen niet ontgaan.

Deel IV – Samenvattende conclusie

De voorzitter van de HC vat het gehoorde als volgt samen:

- De VC heeft haar zorgen over de toekomst naar voren willen brengen met name voor de bacheloropleiding maar ook voor de masteropleiding in de wiskunde;
- Het beeld van beide opleidingen is evenwel goed. Aanvankelijk had de VC enige aarzeling maar dat had eerder te maken met de kwaliteit van het zelfevaluatie-rapport dan met de kwaliteit van de opleidingen;
- De VC heeft bewust gekozen voor een foto in zwart-wit om de problemen zo scherp mogelijk te krijgen met het oog op een adequate reactie niet alleen van het departement maar in de eerste plaats van de academische overheid.

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Master in de wiskunde (master) van de Universiteit Antwerpen uitgevoerd door VLIR.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer # 1258

Het accreditatiebesluit geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2006-2007 tot en met het einde van het academiejaar 2013-2014.